

Par patēriņa cenām 2021.gada septembrī

Cenu pieaugums šogad septembrī straujāks nekā tas raksturīgs šim mēnesim

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem šī gada septembrī, salīdzinot ar augustu, patēriņa cenu līmenis pieauga par 1,1%. Precēm tas pieauga par 1,4%, bet pakalpojumiem – par 0,2 procentiem.

Septembrim ir raksturīgs cenu kāpums, ko parasti nosaka apģērbu un apavu cenu pieaugums saistībā ar jauno sezonas preču pārdošanu, tomēr šogad lielākā ietekme bija cenu kāpumam energoresursiem. Šogad cenu pārmaiņas septembrī bija straujākās šajā mēnesī kopš 2008.gada.

Lielākā palielinošā ietekme septembrī tāpat kā augustā bija cenu pieaugumam siltumenerģijai un elektroenerģijai. Cena siltumenerģijai pieauga par 10,1%, ko galvenokārt ietekmēja AS “Rīgas siltums” siltumenerģijas tarifa paaugstināšana no 1.septembra straujā dabasgāzes cenas pieauguma dēļ. Savukārt cena elektroenerģijai pieauga par 4,2%, kas kopā ar cenu kāpumu siltumenerģijai kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,5 procentpunktiem.

Apģērbiem un apaviem septembrī saistībā ar jauno rudens sezonas preču tirdzniecību cenas pieauga par 4,8%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni attiecīgi palielināja par 0,2 procentpunktiem.

Liela palielinošā ietekme septembrī bija cenu pieaugumam pārtikai, kam iepriekšējos divos gados bija vērojams kritums šajā mēnesī. Mēneša laikā pārtikas preču cenas pieauga par 0,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam svaigiem dārzeņiem un piena produktiem, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam mājputnu gaļai, olām un svaigiem augļiem. Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenām septembrī turpinājās kāpums un tās bija sasniegušas augstāko līmeni pēdējo desmit gadu laikā. Septembrī, salīdzinot ar augustu, tās pieauga par 1,2%. Cenas pieauga visās galvenajās pārtikas grupās. Visstraujāk cenas pieauga graudaugiem, ko noteica straujāks cenu kāpums kviešiem, un augu eļļām, ko ietekmēja straujš importa pieprasījums.

Pakalpojumiem cenas septembrī pieauga par 0,2%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam atpūtas un kultūras, ēdināšanas un ambulatoriem pakalpojumiem, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam pasažieru aviopārvadājumiem un pārvadājumiem pa jūru, izmitināšanas pakalpojumiem un mājokļa īres maksai.

Degvielai septembrī bija vērojams neliels cenu kāpums – par 0,1%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni neietekmēja. Augsto cenu degvielai turpina ietekmēt straujais pasaules naftas cenu kāpums. Pēc neliela krituma augustā, septembrī pasaules naftas cenām bija vērojams straujš kāpums – vidēji mēneša laikā par 6,4%, mēneša beigās Brent naftas cenai sasniedzot trīs gadus augstāko līmeni – 80 USD par barelu. Naftas cenu kāpumu ietekmēja ierobežotas naftas piegādes, optimisms par pieprasījuma kāpumu, kā arī ASV jēlnaftas rezervju kritums pēc tropiskajām vētrām, apturot naftas ieguvi Meksikas līcī.

2021.gada septembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas pieauga par 4,8%. Gada vidējā inflācija bija 1,3 procenti.

Šogad vidējā gada inflācija varētu sasniegt 3%. Pandēmijai atkāpjoties un ekonomikai atveseļojoties, patēriņa cenas stabilizēsies. Vienlaikus to joprojām noteiks pasaules cenu svārstības.

